

UCHWAŁA Z DNIA 25 LISTOPADA 2004 R.

SNO 46/04

Przewodniczący: sędzia SN Antoni Kapłon (sprawozdawca).

Sędziowie SN: Irena Gromska-Szuster, Lidia Misiurkiewicz.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny w Warszawie na posiedzeniu w sprawie sędziego Sądu Rejonowego po rozpoznaniu w dniu 25 listopada 2004 r. w związku z zażaleniami obwinionego i jego obrońcy od uchwały Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 21 czerwca 2004 r., sygn. akt (...) w przedmiocie obniżenia wynagrodzenia za pracę na podstawie art. 129 § 3 w zw. z art. 204 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych

u c h w a l i ł:

zaskarżoną u c h w a ł ę u t r z y m a ć w m o c y.

U z a s a d n i e n i e

Uchwałą z dnia 6 grudnia 2001 r., sygn. akt (...), ówczesny Sąd Dyscyplinarny w Warszawie zezwolił na pociągnięcie sędziego Sądu Rejonowego do odpowiedzialności karnej sądowej „za czyn polegający na tym, że w dniu 10 sierpnia 1998 r., zawiadomił Prokuratora Rejonowego, tj. organ powołany do ścigania przestępstw, o przestępstwach których nie popełniono, a także fałszywie oskarżył Beatę K. przed Prokuratorem Rejonowym o popełnienie przestępstw: 1) fałszywego oskarżenia sędziego Sądu Rejonowego o popełnienie wykroczenia naruszenia ciszy nocnej, 2) złożenia przez Beatę K. fałszywych zeznań, 3) tworzenia przez Beatę K. fałszywych dowodów, 4)

zniesławienia sędziego Sądu Rejonowego przez Beatę K.”, tj. o czyn określony w art. 238 k.k. w zb. z art. 234 k.k., w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny w Warszawie, po rozpoznaniu zażaleń sędziego Sądu Rejonowego i jego obrońcy, uchwałą z dnia 12 marca 2002 r., sygn. akt (...), powołaną wyżej uchwałą utrzymał w mocy.

W dniu 15 marca 2002 r. Prezes Sądu Okręgowego, na podstawie art. 130 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych zarządził z dniem 18 marca 2002 r. przerwę w czynnościach służbowych sędziego Sądu Rejonowego do czasu wydania uchwały przez Sąd Dyscyplinarny, nie dłużej jednak niż do dnia 17 kwietnia 2002 r.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny, uchwałą z dnia 24 czerwca 2002 r., sygn. akt (...), zawiesił sędziego Sądu Rejonowego w czynnościach służbowych na podstawie art. 130 § 1 i 2 Prawa o u.s.p. oraz 131 § 1 Prawa o u.s.p. na czas trwania postępowania karnego w sprawie, sygn. akt Ds. (...) Prokuratury Okręgowej.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny w Warszawie po rozpoznaniu zażaleń obwinionego i jego obrońcy, uchwałą z dnia 23 września 2002 r., sygn. akt SNO 32/02, cyt. uchwałą o zawieszeniu sędziego Sądu Rejonowego w czynnościach służbowych utrzymał w mocy.

Nadmienić jeszcze wypada, że Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym postanowieniem z dnia 2 sierpnia 2002 r., sygn. akt (...), wszczęła postępowanie dyscyplinarne przeciwko sędziemu Sądu Rejonowego o „rażące uchybienie godności urzędu sędziego, tj. popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 Prawa o u.s.p., wyczerpującego znamiona przestępstwa z art. 238 k.k. w zb. z art. 234 k.k., w zw. z art. 11 § 2 k.k.”.

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego złożyła wniosek, sygn. Kd (...), (data wpływu do Sądu Apelacyjnego – 9 stycznia 2003 r.) o orzeczenie obniżenia wynagrodzenia sędziego Sądu Rejonowego do 50 % jego wysokości.

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny uchwałą z dnia 21 czerwca 2004 r., sygn. akt (...) uchwalił „na czas trwania zawieszenia sędziego Sądu Rejonowego w czynnościach służbowych obniżyć jego wynagrodzenie za pracę o 50 %”.

Jako podstawę prawną takiego rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny przyjął art. 129 § 3 w zw. z art. 204 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Uchwała ta została zaskarżona zażaleniami sędziego Sądu Rejonowego i jego obrońcy.

Obrońca postawił szereg obszernie opisanych zarzutów, które można pogrupować w sposób następujący:

1. Zarzuty natury procesowej, a to rażące naruszenie:
 - a) art. 353 § 1 i 2 k.p.k. – doręczenie wezwania na 3 dni przed terminem rozprawy i nieuwzględnienie wniosku o jej odroczenie;
 - b) art. 7 k.p.k. (zasada swobodnej oceny dowodów);
 - c) art. 79 § 2 k.p.k. – prowadzenie i zakończenie sprawy bez udziału obrońcy, mimo istnienia okoliczności utrudniających obronę;
2. Zarzut błędu w ustaleniach faktycznych;
3. Zarzuty rażącego naruszenia cyt. ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, skutkujących orzeczenie potrącenia uposażenia, kiedy w zaistniałej sytuacji procesowej nie było podstaw do takiego orzeczenia (art. 129 i 130 Prawa o u.s.p.);
4. Zarzuty nie odnoszące się wprost do zaskarżonej uchwały, a to rażące naruszenie: art. 42 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, art. 5 § 1 k.p.k., art. 108 § 1 Prawa o u.s.p. w zw. z art. 120 Prawa o u.s.p. i art. 108 § 4 Prawa o u.s.p. (te ostatnie przepisy odnoszące się do kwestii wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, z równoczesnym przywołaniem szeregu akt dyscyplinarnych, które to – zdaniem autora zażalenia – powinny być zostać ujawnione).

Sędzia Sądu Rejonowego postawił także cały szereg zarzutów, bardzo szeroko opisanych, generalnie rzecz ujmując, zgodnych co do kierunku i treści merytorycznej z przedstawionymi wyżej zarzutami postawionymi przez jego obrońcę.

Szczególnie zaś wyeksponował:

- 1) zarzut obrazy art. 353 § 1 i 2 k.p.k. podkreślając, iż chodziło o rozprawę a nie posiedzenie, a zatem rozprawa ta powinna być na złożony przezeń wniosek odroczone, tym bardziej, że nie został poinformowany o treści dotyczącej go opinii biegłych lekarzy-psychiatrów, stąd nie wiedział, czy może w ogóle stawić się na rozprawę;
- 2) zarzut obrazy art. 7 k.p.k.;
- 3) odniósł się do prowadzonego wobec niego postępowania karnego;
- 4) zarzut obrazy art. 129 i 130 Prawa o u.s.p. przez błędne uchwalenie obniżenia mu wynagrodzenia i wprowadzenie – jak to określił – quasi procesu dodatkowego;
- 5) zarzut błędu w ustaleniach faktycznych dotyczących sytuacji materialnej skarżącego;
- 6) zarzut obrazy art. 108 § 1 Prawa o u.s.p. w zw. z art. 120 Prawa o u.s.p. i art. 108 § 4 Prawa o u.s.p., odnoszące się do wszczętego przeciwko niemu postępowania dyscyplinarnego.

Obaj skarżący zgodnie wniesli o:

- 1) uchylenie zaskarżonej uchwały i oddalenie wniosku o obniżenie wynagrodzenia lub
- 2) uchylenie zaskarżonej uchwały i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

Obydwa zażalenia są bezzasadne i jako takie nie zasługują na uwzględnienie.

Na wstępie należy zauważyć, że przedmiotem rozpoznania omówionych zażaleń jest jedynie zaskarżona uchwała o obniżeniu obwinionemu wynagrodzenia. Inne podniesione przez obu skarżących zagadnienia dotyczące wszczęcia i prowadzenia postępowania dyscyplinarnego czy też faktu wszczęcia i prowadzenia postępowania karnego wobec sędziego Sądu Rejonowego (z wyjątkiem zapadnięcia uchwały zezwalającej na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej sądowej) pozostają poza zakresami określonymi wyżej.

Nietrafny jest zarzut obrazy art. 353 § 1 i 2 k.p.k., bowiem – nie kwestionując, iż na wezwaniach użyto terminu „rozprawa”, to z kolei nie ulega wątpliwości, że w istocie rzeczy Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny procedował na posiedzeniu, o czym świadczy protokół tej czynności, przedmiot rozpoznania i sama treść uchwały. W tym stanie rzeczy powołany przepis k.p.k. nie miał zastosowania.

Zupełnie bez związku ze sprawą jawią się przywołane przepisy Konstytucji RP i Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

Natomiast należy odnieść się do tego, czy uchwała o obniżeniu wynagrodzenia sędziemu Sądu Rejonowego wydana została z obrazą regulujących tę kwestię przepisów ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Kluczowe znaczenie ma tutaj analiza przepisów art. 129 i 130 tejże ustawy, regulujących problematykę zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych oraz obniżenia w związku z tym jego wynagrodzenia.

Z treści art. 129 § 3 Prawa o u.s.p. wynika w sposób oczywisty, że zawieszenie sędziego w czynnościach służbowych niesie za sobą skutek w postaci obligatoryjnego obniżenia wysokości jego wynagrodzenia w granicach od 25 % do 50 %.

Odróżnić przy tym należy następujące sytuacje:

W pierwszej obniżenie wynagrodzenia będzie uprawnione tylko wtedy, jeżeli wobec sędziego zostanie wszczęte postępowanie dyscyplinarne i w

związku z tym nastąpi zawieszenie sędziego w czynnościach służbowych (zob. uchwała Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 5 marca 2002 r., sygn. akt SNO 1/02, OSNKW 2002, z. 5-6, poz. 48).

Sytuacja druga wynika z uchwały zezwalającej na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej sądowej lub administracyjnej, co rodzi wobec Sądu Dyscyplinarnego obowiązek zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych (art. 129 § 2 Prawa o u.s.p.) i obniżenia mu wysokości wynagrodzenia od 25 do 50 % tegoż – art. 129 § 3 Prawa o u.s.p. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 27 listopada 2003 r., sygn. akt SNO 74/03, OSN-SD – II półrocze 2003 r., Warszawa, poz. 68).

Możliwy jest wszakże i wariant trzeci, kiedy to zawieszenie sędziego w czynnościach służbowych następuje w warunkach przewidzianych w art. 130 § 2 Prawa o u.s.p.

Stosowna uchwała Sądu Dyscyplinarnego nie jest tu poprzedzona ani wcześniejszym wszczęciem postępowania dyscyplinarnego ani wydaniem uchwały o zezwoleniu na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej sądowej lub administracyjnej, lecz zarządzeniem przez prezesa sądu natychmiastowej przerwy w czynnościach służbowych sędziego.

Tak też stało się w sprawie niniejszej.

Artykuł 130 Prawa o u.s.p. nie zawiera odniesienia do obniżenia sędziemu wynagrodzenia w związku z zawieszeniem w czynnościach służbowych.

Określona tamże sytuacja procesowa jest jednak zazwyczaj – w praktyce – rozwojowa, a zatem może nastąpić wszczęcie postępowania dyscyplinarnego lub też wydanie uchwały o zezwoleniu na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej sądowej lub administracyjnej.

Jako zasadna jawi się z kolei konstatacja, że nie można zawieszać sędziego w czynnościach służbowych ponownie, teraz już na podstawie art. 129 § 1 lub 2 Prawa o u.s.p., skoro dokonano już tej czynności na podstawie przepisu art. 130 § 2 Prawa o u.s.p.

Należy zatem stwierdzić, że w takim układzie procesowym żadne względy nie przemawiają za poglądem prezentowanym w obu zażaleniach, o braku podstaw do obniżenia sędziemu wysokości jego wynagrodzenia.

Zachodzi zatem konieczność wydania – niejako dodatkowo – uchwały w przedmiocie li tylko obniżenia owego wynagrodzenia, co miało w istocie miejsce w sprawie niniejszej (zob. komentarz do Prawa o ustroju sądów powszechnych, Warszawa 2002, teza 7 do art. 130, s. 390).

Na koniec odnieść się wypada do zakresu obniżenia wysokości wynagrodzenia sędziego, określonej w art. 129 § 3 Prawa o u.s.p. w granicach 25 % – 50 %.

W konkretnej sprawie zakres ów leży w kompetencji Sądu Dyscyplinarnego, który powinien mieć na względzie stopień szkodliwości społecznej czynu i zawinienie sprawcy.

Należy brać pod uwagę, czy przeciwko sędziemu toczy się postępowanie dyscyplinarne, czy też postępowanie karne sądowe lub administracyjne (lub oba równolegle).

Realia omawianej sprawy (oba rodzaje postępowania, wina umyślna) nie pozwalają na postawienie Sądowi Apelacyjnemu – Sądowi Dyscyplinarnemu zarzutu obrazy art. 129 § 3 Prawa o u.s.p., co do zakresu obniżenia wysokości wynagrodzenia sędziemu Sądowi Rejonowemu.

Na marginesie dodać należy, iż podnoszone przez obwinionego sędziego i jego obrońcę wydatki związane głównie z kwestiami zdrowotnymi, których wysokości nie ma podstaw kwestionować, mogą być ewentualnie brane pod uwagę w zakresie usług medycznych dostępnych w ramach ubezpieczenia zdrowotnego.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny, nie znajdując żadnych podstaw do uwzględnienia obu zażeń uchwalił, jak na wstępie.